

YETİŞKİNLERE EĞİTİM HİZMETİ VEREN BELDEEVLERİNDE ÖĞRETİCİLERİN PROFİLİ VE YAŞAM BOYU EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞ VE GÖZLEMLERİ

Yrd. Doç. Özden Candemir
Anadolu Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi
ocandemir@anadolu.edu.tr

Prof. Dr. Emine Demiray
Anadolu Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi
edemiray@anadolu.edu.tr

Yrd. Doç. İlkur Ulutak
Anadolu Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi
iulutak@anadolu.edu.tr

Özet

Yaşam boyu eğitim, bireylerin ihtiyaçlarını gözetererek örgün veya yaygın eğitim yoluyla gerçekleştirilebilen, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın yanında onları topluma da kazandırmayı amaçlayan bir eğitim etkinliğidir. Yaşam boyu eğitim kavramı beraberinde "yaşam boyu eğitim öğretmeni" kavramını da getirmiştir. Bu öğretmenlerden yaşam boyu eğitimin amaç ve yöntemlerini uygulayabilen yeterli bireyler olmaları beklenmektedir. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi'ne bağlı olarak kurulan ve çalışan Beldeevleri, yaşam boyu eğitim kapsamında, çocuk, genç ve yetişkinlere hobi düzeyinden meslek edindirmeye çok geniş bir yelpazede eğitim olanağı sunmaktadır. Eskişehir ilinde 2017 yılı itibarıyla Tepebaşı Belediyesi'ne bağlı olarak kurulan 23 Beldeevi bulunmaktadır. Beldeevlerindeki öğretici gereksinimi, Halk Eğitim Merkezinden, Beldeevinin kendi kadrosundan, müftülüklerden veya gönüllü öğretmenlerden karşılanmaktadır. Yetişkinlere yönelik kurslarda görev alan öğretmenlerin demografik özellikleri ve yaşam boyu eğitime yönelik görüş ve gözlemleri bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında 23 Beldeevinde görev yapan 69 öğreticiye görüşlerinin belirlenmesi amacıyla 25 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenilmiş ve "SPSS 23" istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Beldeevleri, yetişkin eğitimi, yaşam boyu eğitim öğretmeni.

OPINIONS AND OBSERVATIONS OF THE BELDEEVI'S TEACHERS ON ADULT EDUCATION COURSES AND THEIR PROFILE

Abstract

Lifelong education is an educational activity aimed at providing individuals with knowledge and skills as well as collecting them, which can be achieved through formal or non-formal education, taking into consideration the needs of individuals. The concept of life-long education has also brought the concept of "life-long education tutors". It is expected that these tutors should be enough individuals to apply the aims and methods of lifelong education. Beldeevleri, which is established and operates under the guidance of the Eskişehir Tepebaşı Municipality, offers a wide range of educational opportunities to educate children, young people and adults on the variety level within the scope of lifelong education. In Eskişehir province, as of 2017, there are 23 Beldeevi, which is affiliated to Tepebaşı Municipality. The tutors needs of the Beldeevi's are met from the People's Education Center, Beldeevi's own staff or voluntary tutors. The aim of this study is the views and observations of the teachers on the adult education courses regarding their demographic characteristics and life-long

education. Within the scope of the study, a questionnaire consisting of 25 questions was applied in order to determine the views of 69 teachers working in 23 Beldeevs. The data obtained in the research were coded and loaded on the computer and analyzed using the "SPSS 23" statistical program.

Keywords: Beldeevleri, adult education, life - long education tutors.

GİRİŞ

Yetişkin eğitimi, yetişkin olarak düşünülen kişilerin yeteneklerini geliştirmelerine, bilgilerini artırmalarına, teknik veya mesleki yeterliliklerini iyileştirmelerine, tutum ve davranışlarını hem kişisel gelişme bakımından, hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma bakımından değiştirmelerine olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin tümünü ifade eder (Titmus, Buttedahl, Ironside ve Lengrand, 1985).

Yetişkin eğitiminin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için eğitimin yürütüldüğü binaların ısıtma, aydınlatma, internet, temizlik gibi fiziki ortamından, eğitimde kullanılan araç gereçlere, kursiyerlerin bu eğitimlerdeki amaçlarından ders saatlerine, yöneticilerden eğitime kadar tüm unsurlarda belirli bir standardı yakalamış olması gereklidir. Yetişkin eğitimi kurumlarında alanında çok değişik dallarda, değişik düzey ve statülerden elemanlar çalışmaktadır.

Yetişkinlerin eğitim sürecine ilişkin özelliklerin farklı olması nedeniyle, yetişkin eğitiminde görev alacak yönetici, düzenleyici ve öğreticilerin de özel programlarla yetiştirilmeleri gerektiği artık günümüzde tartışma konusu olmaktan çıkmıştır (Bülbül, 1987: 292).

Dünyadaki uygulamalara göre, yetişkin eğitiminde istihdam edilen personel üç farklı düzeyde gruplanabilir:

Dünyadaki uygulamalara göre, yetişkin eğitiminde istihdam edilen personel üç farklı düzeyde gruplanabilir:

1. Uzman Yöneticiler, düzenleyiciler: Bunlar yetişkin eğitimi alanında tam zamanlı olarak çalışan bu alanı sürekli bir meslek ve kariyer olarak seçmiş uzman elemanlardır. Bu elemanların en az lisans fakat tercihan yüksek lisans ve mümkünse doktora düzeyinde eğitim görmüş ve alana tecrübe kazanmış kişiler olması beklenir.

2. Tam ya da yarı zamanlı yönetici ve öğretmenler: Bunlar örgün eğitim kurumlarının yönetici ya da öğretmeni olup, tam-zamanlı ya da yarı-zamanlı olarak, bir yetişkin eğitimi kurumunda yöneticilik, öğretmenlik görevi yapan elemanlardır. Bu elemanların hizmet öncesi eğitimleri sırasında yetişkin eğitimi alanında da dersler almış ya da sonradan bu alanda sertifika almış olmaları; ayrıca, hizmet-içi eğitim programlarıyla, bu alandaki yeterliliklerini yükseltmeleri beklenir. Sertifika eğitiminin genelde yükseköğretim kurumlarınca düzenlenen, kısa süreli, yoğun kurslar yoluyla, hizmet-içi eğitiminin ise, kurumlarda görevli profesyonel yetişkin eğitimcilerin katkısıyla düzenlenen kurslarla gerçekleştirilmesi eğilimi vardır. Fakat bu bir kural değildir.

3. Ücretli ve gönüllü elemanlar: Bunlar bir konuda yeterli tecrübe ve beceri sahibi olup, yetişkin eğitimi programlarında öğretici olarak görev alan, ücretli elemanlar ile yetişkin eğitimi programlarında gönüllü olarak hizmet eden elemanlardır. Bu elemanların, hizmet öncesinde ve içinde yetişkin eğitiminin yöntem ve teknikleri, çalışacakları kurumun amaçları, örgüt kuralları, ilkeler vb. konularda yetiştirilmeleri beklenir. Bu yetiştirme genelde kurumun yetişmiş kadrosu tarafından düzenlenir ve yürütülür. Yetişkin eğitimi kurumlarında, bu üç grup elemanlardan hangilerinin ne ölçüde istihdam edildikleri hususu ülkelere göre değişmektedir. Kalkınmış ülkelerde bile, birinci gruba giren, profesyonel elemanların sıkıntısı çekilmektedir ve alandaki personelin çoğunluğunu ikinci ve üçüncü gruplardaki elemanlar oluşturmaktadır (Bülbül, 1987:293).

Yetişkin eğitiminin özel olarak yetiştirilmiş öğretmenlere, özel öğretim yöntemlerine ve özel bir felsefi anlayışa gereksinim duyduğu görüşü kabul görmektedir. Pedagojideki eğitim öğretim anlayışını yetişkinlerin eğitimine transfer etmenin uygun olmadığı; yetişkin eğitimiyle ilgili eğitimcilerin, öğrenciler ile işbirliği yapan kişiler olması gerektiğine işaret edilmektedir (Özdemir, 2003).

Yetişkin eğitimi kuramcılarında Eduard Lindeman yetişkin eğitimcisinin rolünün öğretmenlikten çok kolaylaştırıcılık olduğuna dikkat çeker. Bir başka deyişle yetişkin eğitimcisinin rolü yetişkinlere kendi bilgilerini aktarmak sonra da onların o bilgiye uyumlarını değerlendirmek değildir. Yetişkin eğitimcisinin rolü yetişkinlere beraber bir araştırma sürecine girmek ve yetişkinlerin öğrenmesine katkıda bulunmaktır (Duman, 2000).

Yetişkin eğitimcisinin, uzmanı olduğu konu dışında kendisinden çok daha bilgili, tecrübeli ve kültürlü olabilen, eğitime gönüllü olarak katılmış yetişkinlerle çalışmaktadır. Bu nedenle yetişkin eğitimcisi meslek bilgisine sahip olmasının yanı sıra; insanlı, sevecen ve hoşgörülü, başkalarını anlayabilen, insana ve onun yeteneklerine inanan, toplumsal bilinci, önderlik yeteneği, yaşam ve kültür birikimi olan, eleştirel bir düşünce yapısına ve geniş bir dünya görüşüne sahip kimseler olması gerekmektedir (Okçabol, 1994: 71).

Genel anlamda yetişkin eğitiminde öğretici rolünü üstlenen kişi, yetişkin öğrenenlerin; Kendi eğilimlerini ortaya koymasına yardımcı olabilmeli, kişisel donanımındaki eksikliklerine dayalı yaşam sorunlarının tanımlanmasına yardım edebilmeli, rahat ve etkileşimi kolaylaştırıcı fiziksel koşulları sağlayabilmeli, duygularına ve fikirlerine saygı gösterebilmeli ve ortaklaşa etkinlikleri cesaretlendirerek, yarışmacılığı, yargılayıcı zihniyeti teşvik etmekten sakınarak, öğrenciler arasında karşılıklı güven ve yardım ilişkileri kurabilmelidir (Ayhan, 1999: 45-46).

Yetişkin öğretmeni kendini grubun bir üyesi olarak gören arkadaş-öğrenci kişi gibi grubun ihtiyacı olan dışa dönüklüğü sağlayıcı bazı görevler üstlenen kişi olmalıdır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, yetişkin(halk) eğitimi alanında istenilen düzeye ulaşılmasının ön şartlarından biri, yetişmiş insan gücünün alanda istihdam edilmesidir. Oysa yurdumuzda yetişkin eğitimini yürütenlerin hemen hemen tamamı öğretmenler ile herhangi bir alanda yetişmiş meslek elemanlarından oluşmaktadır (Kurt, 2000).

Türkiye'deki yetişkin eğitimi, başta Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Halk Eğitim Merkezleri olmak üzere RTÜK, TÜİK, YÖK, ÇSGB, SHÇEK, MYK, Maliye Bakanlığı, İŞKUR, Ulusal Ajans, Üniversiteler tarafından verilmektedir. Ayrıca TRT, TESK, TOBB, işçi ve işveren sendikaları ve konfederasyonları, STK'lar, medya, KOSGEB, STB, Kalkınma Bakanlığı (DPT), ÇASGEM, TÜRKAK, MYK'nın yetkilendirdiği kurum ya da kuruluşlar, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, ASAGM, Ulaştırma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı özellikle de yerel yönetimler yetişkinlere yönelik eğitim hizmetlerini yürütmektedir.

Kurumların çeşitli adlarla açtığı bu kurslar mesleki ve kişisel gelişim amaçlı pek çok eğitimi kapsamakta ve pek çoğu ücretsiz olarak kursiyerlere sunulmaktadır. Bütün bu kurumların en büyük sorunlarından birisi bu hizmetler için nitelikli eğitimci bulmaktır. Bu kurslarda eğitimcilerin yanında meslek sahibi insanlar da öğretici olarak istihdam edilmektedir. Kurslarda eğitim vermek için mutlaka öğretmen olma şartı aranmamaktadır. Mesleğinde usta öğretici belgesi olması halinde ilköğretim mezunları da kurumların açtıkları kurslarda istihdam edilebilmektedir. Kurslarda öncelik Lisans ve Ön Lisans mezunlarına verilmekte olup, aranan branşta lisans ve ön lisans mezunu yoksa usta öğretici belgesi olan lise ve ilköğretim mezunu usta öğreticiler görevlendirilebilmektedir. Yaşam boyu öğretim programlarının uygulanmasında, öğretmenlerin öğretmenlik özelliklerinin yanı sıra, demografik özelliklerinin de etkili olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada yaşam boyu eğitim kapsamında Eskişehir'de önemli bir işlevi yerine getiren Beldeevlerinde görev yapan öğreticilerin profili, Beldeevlerindeki kursları değerlendirmeleri ve yaşam boyu eğitime yönelik görüş ve gözlemlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

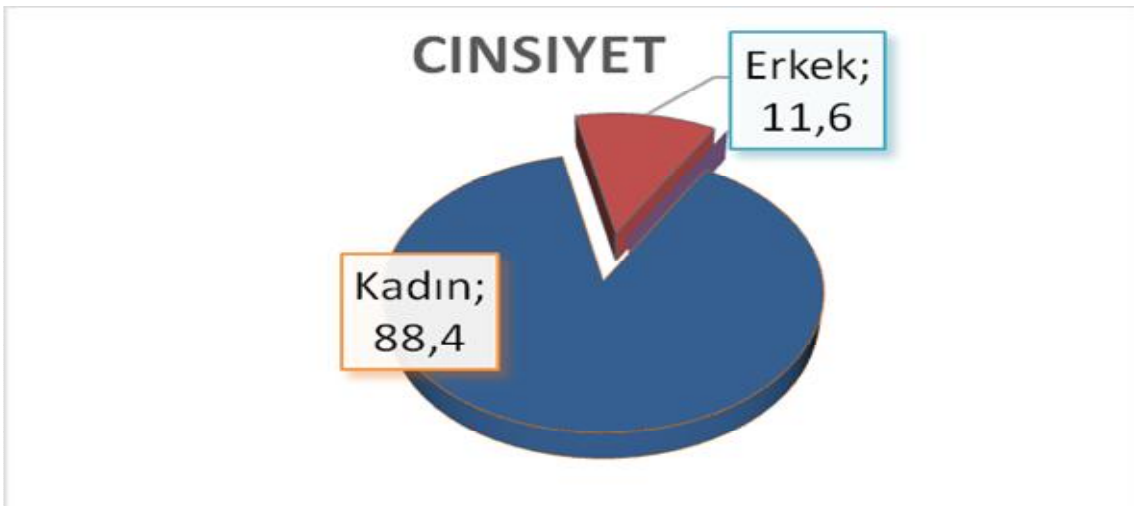
Bu çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma niçin, nasıl, ne şekilde sorularına yanıt arar. Nitel araştırma kişilerin kanaatleri, tecrübeleri, algıları ve duyguları gibi sübjektif verilerle meşgul olur. Nitel araştırma bir sosyal olayı doğal ortamı ve doğal oluşumu içinde tasvir eder. Bir olayı etkileyen değişkenleri kendisi ortaya çıkarır. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılan bu çalışmada araştırma verileri, amaçlı örneklem olarak seçilen, 2017 Şubat ayında Eskişehir Tepebaşı Belediyesine bağlı olarak çalışan, 23 Beldeevinde görev yapan öğretmenlerden toplanmıştır. Beldeevlerindeki kursların açılabilmesi için öncelikle kursiyerlerin talepleri alınmakta ve bu kurs için öğretici temin edilebilirse, o alanda eğitime başlanmaktadır. Beldeevlerinde görev alan öğretici sayıları dönemlere göre değişmektedir. Çalışmanın yapıldığı Şubat 2017'de Beldeevi yöneticileri 70 öğreticinin ders vermesinin kesinleştiğini bildirmiştir. Araştırmanın evrenini 70 öğretici oluşturmaktadır. Anket için alan yazın taranarak benzer araştırmalar incelenmiştir. Öğreticilerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri için Melek Demirel, Esed Yayıncı tarafından yapılan "Sınıf Öğretmen Adaylarının Yaşam boyu Öğrenmeye İlişkin Algıları" başlıklı çalışmadan yararlanılmıştır. (Demirel, Yağcı, 2012). Sorular ön test için 2 öğreticiye uygulanmış, gerekli düzeltmeler yapılarak ankete son şekli verilmiştir. Anket formları tüm öğretmenlere dağıtılmış, 69 öğretici gönüllülük esasına göre formları yanıtlamıştır. Yanıtlar SPSS programına göre değerlendirilmiştir. Sonuçlar öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtların frekans dağılımları ve yüzde değeri yardımıyla tablo ve grafiklerle sunulmuştur. Açık uçlu soruların analizi ise içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sonucunda öğretmenlerin demografik özellikleri, Beldeevindeki uygulamaları değerlendirmeleri ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerine ilişkin veriler sunulmuştur.

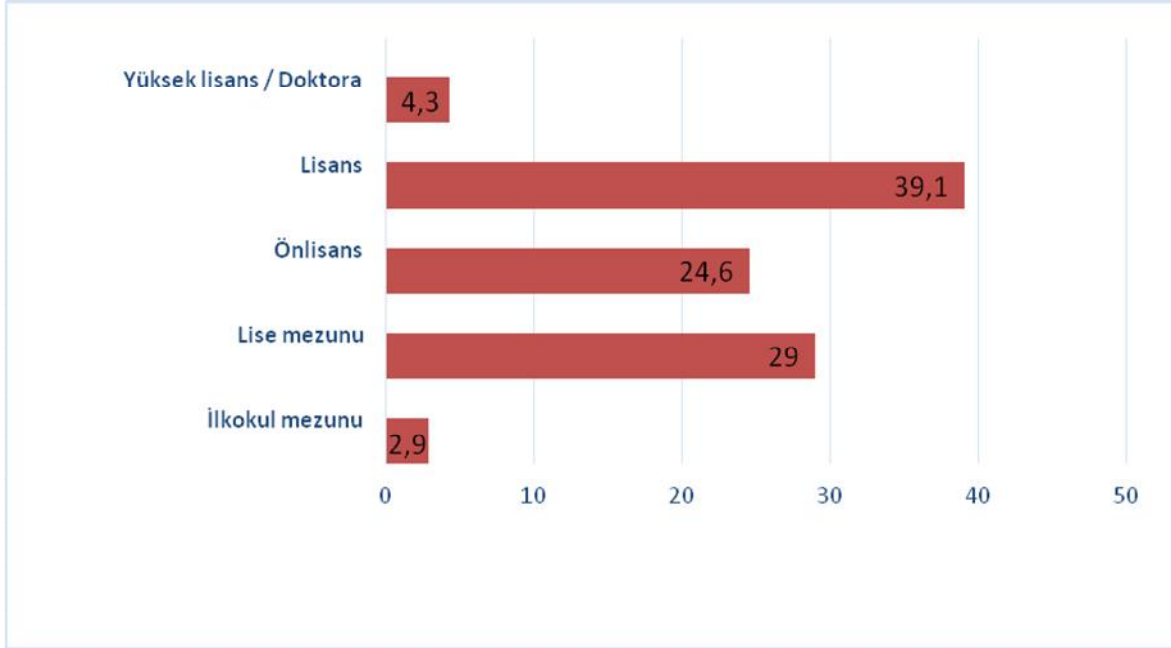
Öğreticilerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumu, yaş, kadro durumu, ders verdikleri dal gibi demografik özellikleri ile ilgili veriler yer almaktadır.

Şekil 1: Beldeevi Öğreticilerinin Cinsiyet Dağılımı

Beldeevlerindeki öğretmenlerin % 88,4'ü kadın %1,6'sı erkektir. Beldeevi kurslarına katılanların büyük çoğunluğu yetişkin kadınlardır. Öğreticinin cinsiyeti kursiyerlerin kurslara katılımında ve devam belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle kadın öğretmenlerin çokluğu kadın kursiyer sayısının artmasında olumlu bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Şekil 2: Beldeevi Öğreticilerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Öğreticilerin eğitim düzeyleri ilkokuldan yüksek lisansa değişmektedir. %39,1 ile lisans mezunu öğretmenler en yoğun gruba oluştururken bunu lise mezunu ve ön lisans mezunu öğretmenler izlemiştir. Halk eğitimi anlamında özel bir beceri ya da tecrübe sahibi, ustalık belgesi olan kişilerin bu bilgilerini başka kişilere aktarmaları önemlidir. İlkokul mezunu, bu özelliklere sahip iki el sanatları öğreticisi Beldeevi kurslarında öğretmenlik yapmaktadır.

Tablo 1: Beldeevi Öğreticilerinin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Yaş Grupları	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yaş (n=69)	19-24	5	7,2%
	25-30	12	17,4%
	31-35	12	17,4%
	36-40	7	10,1%
	41-45	13	18,8%
	46-50	10	14,5%
	51-55	4	5,8%
	56-60	5	7,2%
	61 ve üzeri	1	1,4%

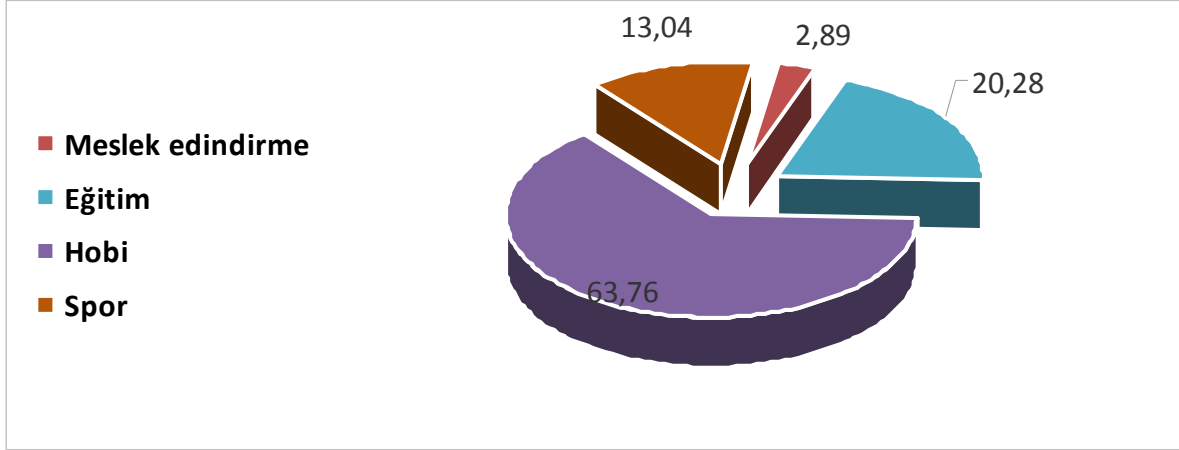
Tablo 1’de öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde, Beldeevlerinde görev yapan öğretmenlerin ağırlıklı olarak 41-45 yaş grubunda olduğu saptanmıştır. 61 yaşın üzerinde olup öğretmenlik yapan 1 kişi de bu kurslarda görev yapmaktadır.

Öğreticilerle ilgili diğer demografik özellikler ise şöyledir: %66,2’si evlidir ve %92,8’inin kendine ait geliri vardır. %59,4’ü çocuk sahibidir ve Beldeevlerinde 3 aydan 8 yıla kadar değişen sürelerde çalışmış öğretmenlerdir.

Tablo 2: Beldeevi Öğreticilerinin Kadro Durumuna Göre Dağılımı

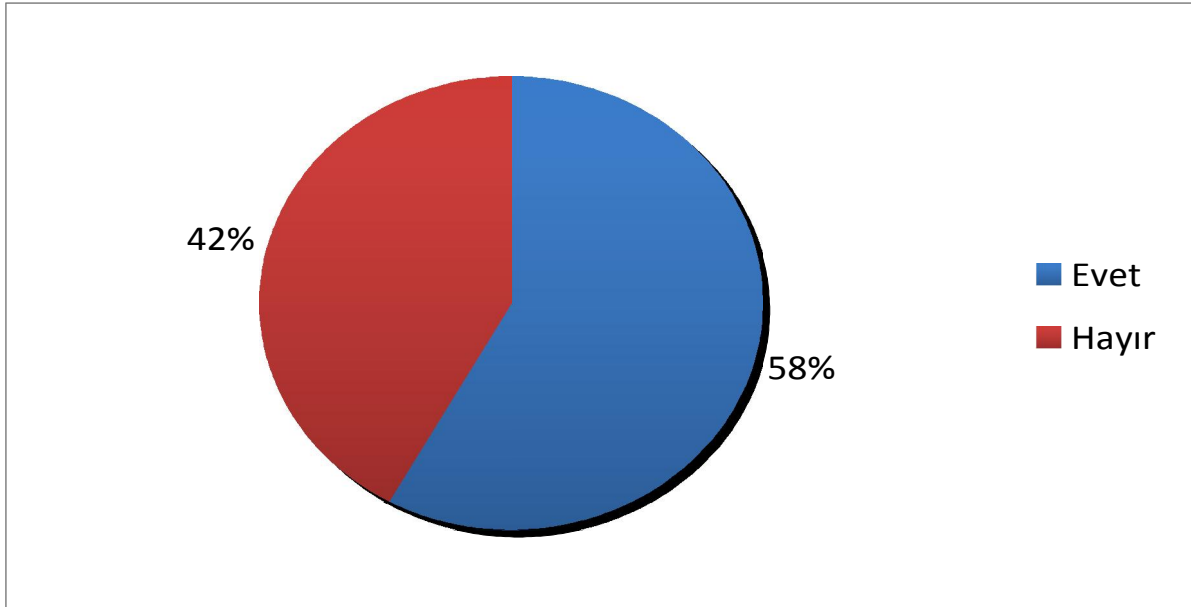
	Kadro Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Kadro (n=69)	Gönüllü öğretici	12	17,4%
	Kadrolu öğretici	57	82,6%

Öğreticilere yöneltilen bir diğer soru Beldeevlerindeki öğreticilik pozisyonu ile ilgilidir. Bu soruyu yanıtlayan öğretmenlerden %17,4'ü gönüllü, %82,6'sı kadrolu öğretici olduklarını belirtmiştir. Kadrolu öğretmenler Halk Eğitim Merkezi (HEM) öğretmenleri ve Tepebaşı Belediyesinin kendi öğretmenleridir. Öğretici gereksiniminin karşılanmasında yaşam boyu eğitim kurumlarının işbirliği önemlidir. Okuma – yazma kursu gibi sertifikaya dayalı eğitimler bakanlığa bağlı eğitimciler tarafından verilmektedir. Bunun yanı sıra il müftülüğünden gelen 2 Kur-an hocası da bu kurslarda görev yapmaktadır. Beldeevlerinde görev yapan öğretmenlerin %17,4'ü ise herhangi bir ücret talep etmeden bu kurslarda görev yapan gönüllülerdir. Gönüllü öğretmenlerin %16,6'sı ilköğretim, %16,6'sı lise, %16,6'sı ön lisans mezunudur. %41,6'sı lisans mezunuyken %8,33'ü lisansüstü diplomasına sahiptir.

Şekil 3: Beldeevi öğretmenlerinin ders verdikleri alanlara göre dağılımı

Şekil 3'de görüldüğü gibi öğretmenlerin %63,76'sı ahşap boyama, seramik, resim, bez bebek, örgü gibi hobi kurslarında eğitmektedir. %20,28'lik bir oran ise eğitim kursları başlığında toplanan okuma-yazma, İngilizce, Kur-an kurslarında öğreticidir. Beldeevlerinde dikkati çeken bir diğer nokta da spor etkinlikleridir. Beldeevleri kadın kursiyerler arasında çok ilgi gören spor etkinlikleri için Tepebaşı Belediyesi kendi bünyesinde bir öğretici kadrosunu bulundurmaktadır.

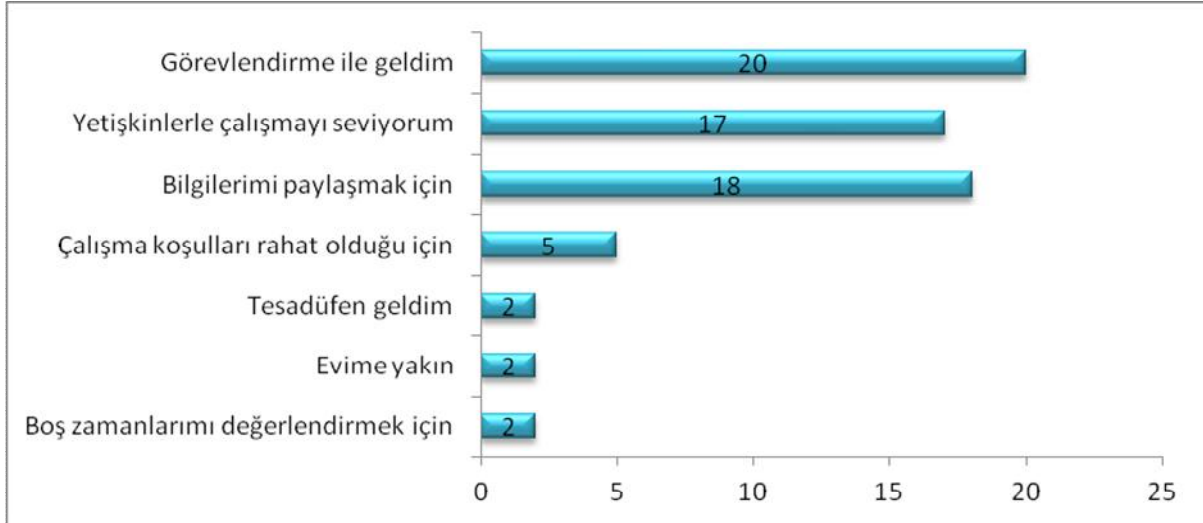

Şekil 4: Öğreticilerin Daha Önce Yaygın Eğitim Kurumlarında Çalışma Durumu

Öğreticilerin yaygın eğitim kurumlarında çalışma deneyimine bakıldığında %58'inin daha önce bu eğitim kurumlarında çalıştığı saptanmıştır. Bu öğretmenler, Beldeevlerinin işbirliği yaptığı kurumlarda görevli öğretmenlerdir.

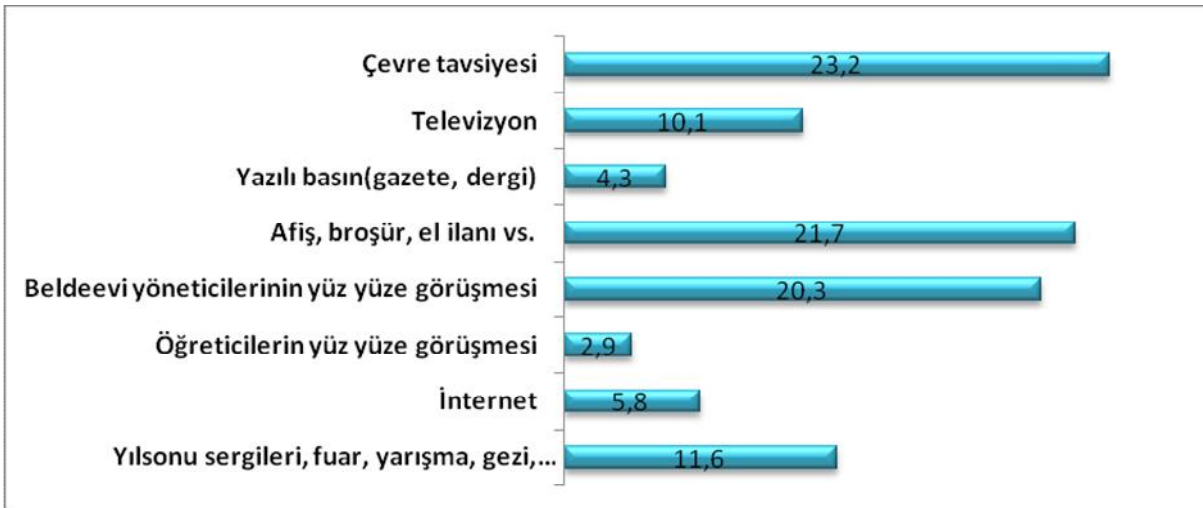
Öğreticilerin Beldeevleri ile ilgili Görüşleri

Bu bölümde, Beldeevlerinde görev yapan öğretmenlerin Beldeevlerinde çalışma nedenleri, Beldeevi kurslarının vatandaşlara ulaşmasındaki etkili buldukları yöntemler ile Beldeevindeki kurslarda başarılı ve eksik buldukları yönlerle ilgili görüşlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Şekil 5: Öğreticilerin Beldeevlerinde Çalışma Nedeni

Beldeevlerinde çalışmayı niçin tercih ettiniz sorusuna, görevlendirmeye gelenler dışında bilgilerimi paylaşmak, yetişkinlerle çalışmayı seviyorum seçenekleri ilk sıralarda işaretlenmiştir. Beldeevleri fiziki çalışma koşullarının iyi olduğu ortamlardır. Öğreticilerin %7,2'si bu durumun tercih nedeni olduğunu belirtmiştir. Evine yakın olması, boş zamanlarını değerlendirmek çalışma nedenleri arasındadır. Ek iş yapmak ve yöneticilerin olumlu tavrı 'diğer' seçeneğinde 2 öğreticinin tercih nedenleridir.

Şekil 6: Beldeevlerinin Vatandaşa Ulaşmasında En Etkili Yöntem

Beldeevlerinin vatandaşlara ulaşmasında en etkili yöntemler içinde öğretmenler %23,2 oranında ilk sırada çevre tavsiyesini görmüştür. 2. sırada afiş, broşür, el ilanını, 3. sırada ise % 21,3 oranında yöneticilerin kursiyerlerle yüz yüze görüşmelerini işaretlemiştir. Öğreticiler Beldeevi çalışmalarının vatandaşlara

ulaşmasında yüz yüze iletişimi önemli bulurken, televizyon, internet ve yazılı basını vatandaşla ulaşmada etkili bir araç olarak görmemektedirler.

Tablo 3: Kurslarının Yaşam Boyu Öğrenmeyi Geliştiren Olumlu Özellikleri/ Güçlü Yönleri Nelerdir?

		Sayı	Yüzde %
Yaparak yaşayarak öğrenmeye dayanması	Evet	54	78,3%
Günlük yaşamla ilişkilendirilebilir olması	Evet	37	53,6%
Öğrenmeyi öğrenme yöntemlerini içermesi	Evet	32	46,4%
Etkin katılımı desteklemesi	Evet	50	72,5%
Kazanımların yaşam boyu öğrenmeyi destekleyecek nitelikte olması	Evet	40	58,0%
Kalıcı öğrenmeyi desteklemesi	Evet	35	50,7%
Öğrenci merkezli olması	Evet	40	58,0%
Sorumluluk duygusunu kazandırmayı hedeflemesi	Evet	29	42,0%
Zihinsel gelişimi destekleyici olması	Evet	34	49,3%
Bireysel farklılıklara önem vermesi	Evet	34	49,3%
İşbirliği ile öğrenmeyi desteklemesi	Evet	44	63,8%
Okul dışı etkinlikleri içermesi	Evet	28	40,6%
Diğer	Hanımların ekonomik düzeyini yükseltmesi	1	

Beldeevleri kurslarının olumlu yönleri olarak öğretmenler, çalışmaların yaparak yaşayarak öğrenmeye dayanması seçeneğini birinci sırada işaretlemiştir. Öğreticilerin ikinci sırada işaretledikleri seçenek ise kursiyerlerin etkin katılımını desteklemesi olmuştur.

Tablo 4: Beldeevleri Kurslarının Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerini Geliştirme Açısından Eksik Yönleri Nelerdir?

		Sayı	Yüzde %
Programdaki temel becerilerin kazandırılması için sürenin yetersiz gelmesi	Evet	29	42%
Teknolojiden etkin biçimde yararlanılamaması	Evet	28	41%
Kurs dışı etkinliklerin sayısının az olması	Evet	11	16%
Maddi açıdan zorlaması	Evet	15	22%
Diğer	Motivasyon için etkinlikler	1	
	Okulların sınırlı olması	1	

Öğreticilerin Beldeevinde yürüttükleri derslerle ilgili en büyük sorun dersin süresiyle ilgilidir. Temel bazı beceriler için 1 kurs dönemi yetersiz olabilmektedir. Öğreticilerin eksik bulduğu bir başka yön ise teknoloji ile ilgilidir. Ücretsiz internet bağlantısı olması bu isteklerin başında gelmektedir. Bazı kurslar hobi düzeyinde bile olsa kursiyerlere kimi maddi yükümlülükler getirmektedir. Bu da öğretmenlerin eleştirdiği bir diğer noktadır.

Tablo 5:Çalıştığınız Beldeevlerini Hangi Alandaki Çalışmaları İle Daha Başarılı Buluyorsunuz?

		Sayı	Yüzde
Bireylere mesleki ve teknik bilgi ve beceri kazandırmada	Evet	34	49%
Toplumda okuryazarlık oranını artırmada	Evet	26	38%
Yerel özellikler ve gereksinimlere göre eğitim-üretim-istihdam, pazarlama ve örgütlenmeye yönelik çalışmalar yapmada	Evet	19	28%
Boş zamanları sosyal ve kültürel etkinliklerle değerlendirmeye yönelik eğitim çalışmaları yapmada	Evet	52	75%
Yetişkinlerin, kişisel ve toplumsal sorunları çözmeye ve yeni bir biçimde işleri ele almaya yönelik çalışmalarında (aile eğitimleri, iletişimi, çocuk bakımı vb.)	Evet	25	36%
Sosyal sorumluluk projelerinde	Evet	22	32%

Öğreticilerin Beldeevlerindeki eğitimlerde en başarılı buldukları alan boş zamanları sosyal ve kültürel etkinliklerle değerlendirme olmuştur. Bunu bireylere mesleki ve teknik bilgi ve beceri kazandırma seçeneği izlemiştir.

Beldeevi Öğreticilerinin Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşleri

Bu bölümde Beldeevlerinde görev yapan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Yaşam boyu öğrenmenin anlamı, günümüzdeki önemi, öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerle ilgili sorular bu bölümde değerlendirilmiştir.

Tablo 6: Yaşam Boyu Öğrenme Sizin İçin Nedir?

		Sayı	Yüzde
Öğrenmenin her yaşta devam etmesi	Evet	52	75%
Zaman sınırı olmayan süreç	Evet	21	30%
İhtiyaç duyulan bilgiye ulaşmak için gönüllü öğrenme faaliyeti	Evet	24	35%
Öğrenimin her koşulda devam ettirilmesi	Evet	34	49%
Bireyin mesleki açıdan kendini geliştirmesi (çalıştığı ya da çalışmak istediği alanda)	Evet	36	52%
Bireyin kendisi için gerekli bilgi ve becerileri kazanma çabası içinde olması	Evet	38	55%
Gelişen ve değişen bilgi ve toplumuna uyum için öğrenme süreci	Evet	26	38%
Okul sonrasında yaşam boyu devam eden öğrenme	Evet	29	42%
Bilgiye ulaşma yollarını ve bu bilgileri nasıl kullanılacağını öğrenmesi	Evet	32	46%
Deneyimi öğrenme fırsatına dönüştürmek	Evet	24	35%

Bu soruda öğretmenlerin %75 oranında, yaşam boyu öğrenmeyi yaşla ilişkilendirdikleri görülmüştür. İkinci sırada bireyin kendisi için bazı bilgi ve becerileri kazanma çabası yer alırken, bireyin mesleki açıdan kendini geliştirmesi 3. sırada yer almıştır. Bu soruda seçeneklerin tümünü yaşam boyu eğitimi tanımlayan seçenekler olarak düşünüp işaretleyen öğretici sayısı 7'dir.

Tablo 7: Yaşam Boyu Öğrenmenin Günümüzdeki Önemi Nedir?

	Sayı	Yüzde
Mesleki alanda değişime uyum sağlamak	45	%65
Evet		
Hızlı değişime bireysel uyum sağlamak	53	%76,8
Evet		
Diğer		
Değişim ve Gelişime Açık Olmak	1	
Kişisel Gelişim	1	
Mutlu birey olarak yaşamak	1	
Sosyalleşmek	2	

Öğreticiler yaşam boyu öğrenmeyi bireysel ve mesleki anlamda değişimlere uyum sağlamanın bir yolu olarak önemli bulmaktadır. Hızlı değişimlere bireysel uyum sağlamak yaşam boyu eğitimin bireylere sağladığı bir olanak olarak ilk sırada yer alırken bunu mesleki alanda değişime uyum sağlama seçeneği izlemiştir. Öğreticiler 'diğer' seçeneğinde sosyalleşmenin, kişisel gelişimin, mutlu bireyler olarak yaşamının ve gelişim ve değişime açık olmanın yaşam boyu öğrenme kapsamında önemli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Yaşam Boyu Öğrenme İçin Bilişsel Becerileri Sizce Neler Olmalıdır?

	Sayı	Yüzde %
Bilgi okur-yazarlığı, etkili teknoloji kullanımı/ teknoloji okur-yazarlığı	47	68,1%
Üst düzey düşünme becerileri	42	60,9%
Öğrenmeyi öğrenme	41	59,4%
Öz yönetim	26	37,7%
Araştırma becerileri	49	71,0%
Öz farkındalık	28	40,6%
Bilimsel düşünme	29	42,0%
Eleştirel düşünme	30	43,5%
Problem çözme	46	66,7%
Bilgiye ulaşma yollarını bilme	52	75,4%

Beldeveli öğretmenlerinin yaşam boyu öğretmenlerinde sahip olması gereken bilişsel beceriler içinde en çok vurguladıkları özellik %75,4 oranıyla bilgiye ulaşma yollarını bilme, İkinci sırada %71,0 ile araştırma becerileri olmuştur. Bunu sırasıyla % 68,1 oranıyla bilgi okur-yazarlığı, etkili teknoloji kullanımı/teknoloji okur-yazarlığı izlemiştir. Öğreticilerin işaretlediği bu seçenekler özellikle bilgiyi bulma ile ilgilidir. Bu sorudaki tüm seçenekleri işaretleyen öğretici sayısı 9'dur.

Tablo 9. Yaşam Boyu Öğrenme İçin Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Duyuşsal Beceriler Sizce Neler Olmalıdır?

		Sayı	Yüzde %
Öğrenmekten keyif alma	Evet	57	82,6%
Sürekli öğrenme çabası	Evet	47	68,1%
Güncel bilgiyi takip etme isteği	Evet	43	62,3%
Kişisel gelişim için çaba harcama	Evet	39	56,5%
Öğrenmeye olumlu tutum	Evet	34	49,3%
Merak	Evet	40	58,0%
Öz güven	Evet	43	62,3%
Araştırmaya olumlu tutum	Evet	36	52,2%
Öz yeterlik	Evet	29	42,0%
Grup çalışmasına yatkınlık	Evet	35	50,7%
Sorumluluk sahibi olma	Evet	43	62,3%
Açık fikirlilik	Evet	36	52,2%
Yeniliklere açık olma	Evet	51	73,9%
Öğrenmeye açık olma	Evet	43	62,3%
Amaca dönük olma	Evet	27	39,1%
Öğrendiğini öğretme	Evet	1	

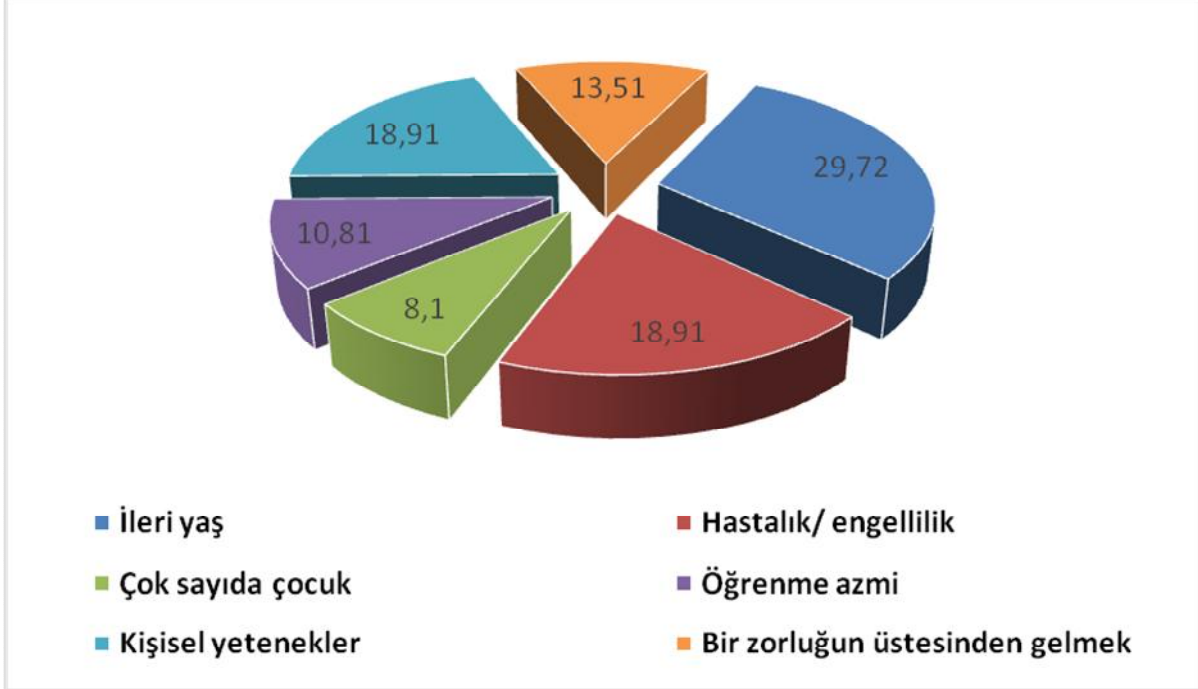
Öğreticilerin sahip olması gereken duyuşsal beceriler içinde öğretmenler, %82,6 oranında öğrenmekten keyif almanın gerekli olduğunu belirtmiştir. Bunu yeniliklere açık olma ve sürekli öğrenme çabası seçenekleri izlemiştir.

Tablo 10: Yaşam Boyu Öğrenme İçin Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Sosyal Becerileri Sizce Neler Olmalıdır?

		Sayı	Yüzde %
Grup çalışmasına yatkınlık	Evet	53	76,8%
Paylaşmaya gönüllü olma	Evet	48	69,6%
Sosyalleşme	Evet	45	65,2%
Etkili iletişim	Evet	55	79,7%
Girişimcilik	Evet	47	68,1%
Diğer	Grup Yönetme yeteneği	1	
	Hümanist olma	1	
	Kendimizi Geliştirmek	1	

Öğreticiler sosyal beceriler içinde etkili iletişimi en önemli unsur olarak belirtirken bunu grup çalışmasına yatkın olma seçeneği izlemiştir. Hümanist olmak kendimizi geliştirmek ve grup yönetme yeteneği öğretmenlerin sosyal beceriler içinde saydıkları özelliklerdir. 25 öğretici bu seçeneklerin tümünü gerekli bulmuştur.

37 öğreticinin yanıtladığı son soru açık uçlu bir soru olup öğretmenlerden kendilerini etkileyen öğrencilerle ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Yanıtlar 6 kategoride toplanmıştır.

Şekil 7: Öğreticilerin Kursiyerlerden Etkilenme Nedenleri

- ❖ 37 öğreticiden %29,7'sinin kursiyerlerden etkilenme nedeni, kursiyerlerin yaşı ile ilgilidir. Öğreticiler "yaşına rağmen" kurslara katılan 60 yaş ve üstü kursiyerlerden etkilendiklerini ifade etmişlerdir.
- ❖ %18,91 oranında öğreticileri etkileyen 2. grup hasta ve engelli olmasına rağmen kurslara katılan kursiyerlerdir. Bunlar down sendromlu, işitme engelli, MS hastalığı olan kişilerdir.
- ❖ 3.grup ise %18,91 oranında kişisel becerileri ve karakter özellikleri ile öne çıkan kursiyerlerdir. Kursiyerlerin bir bölümü lider, çok becerikli, akıllı, hoşgörülü, yaşam enerjisi yüksek şekilde tanımlanmıştır.
- ❖ 4. gruptaki kursiyerler bir sorunu olup bunu Beldeevindeki eğitimlerle yenen kursiyerlerle ilgilidir. %13,51 oranında öğreticiler bu kişisel başarılarla ilgili öyküleri kayda değer bulmuştur. Bunlar arasında panik atağı yenmek, ekonomik özgürlüğünü kazanmak, özgüven kazanmak gibi örnekler vardır.
- ❖ 5. grup yetişkin bireylerin bir şeyler öğrenme istek ve arzularıdır. %10,8 oranında öğreticiler öğrenme arzusunda olan öğrencileri hatırlamaya değer bulmuştur.
- ❖ 6. grup ise çok çocuklu olmasına karşın kurslara vakit ayıran kadınlara olan hayranlıktır. Öğreticilerin %8,10'u olumsuz koşullara karşın bu kurslara devam eden kursiyerleri dikkate değer bulmaktadır.

Bu soruya verilen yanıtlar öğreticilerin kursiyerlerle kurdukları yakın dostlukları göstermesi bakımından önemlidir. Öğreticilerin öğrencilerin özel durumlarına duyarlı oldukları, onları öğrenme için teşvik ve takdir ettikleri ve olumlu sonuçlardan mesleki bir doyum sağladıkları görülmektedir.

SONUÇ

*Beldeevleri öğretici gereksinimi için HEM ve müftülük gibi kurumlarla işbirliği yapmaktadır. Tepebaşı Belediyesinin bazı kurslar için istihdam ettiği kendi kadroları da vardır. Gönüllü öğreticiler ise bilgilerini paylaşmayı ve yetişkinlerle çalışmayı seven önemli bir gruptur. % 17,4'lük bir oranı kapsayan gönüllüler Beldeevlerine hiçbir ücret almadan eğitime katkıda bulunmaktadır. Burada belediyenin bu öğreticilerle kurduğu iletişim önemlidir.

*Beldeevlerindeki öğretmenlerin yaklaşık % 90'ı kadındır. Öğreticilerin cinsiyeti kursiyerlerin kurslara katılımı belirleyen unsurlardan birisidir. Bu nedenle kadın öğretmenlerin ağırlıkta olması kadın kursiyerlerin katılımını olumlu yönde etkilemektedir.

*Öğreticilerin yaklaşık % 64'ü hobi dalında ders veren hocalardır.

*Öğreticilerin yaşları 19-24 yaş grubundan 61 ve üstü yaş grubuna kadar değişmektedir.

*Öğreticilerin eğitim düzeyleri de ilkokuldan yüksek lisansa kadar çeşitlilik göstermektedir. Öğretici eğitimlerinin en az lisans düzeyinde olması arzu edilen bir durumdur. Oysa Beldeevlerinde görev yapan öğretmenlerin yaklaşık %30'u lise mezunudur. Ancak bu durum sadece Beldeevlerinin değil yetişkin eğitimi ile ilgilenen tüm kurumların ortak sorunudur.

*Öğreticiler özellikle boş zamanları değerlendirmede Beldeevlerindeki çalışmalarını olumlu olarak değerlendirirken, kurs sürelerinin yetersiz olması en çok eleştirdikleri nokta olmuştur.

*Beldeevi öğretmenlerinin, hastalık, çok çocuklu olmak, kişisel problemler gibi olumsuzluklara rağmen, eğitim alma isteğinde olan kursiyerlere karşı olumlu tutumlar içinde olduğu saptanmıştır. Öğreticiler, bu kursiyerlerin özel hayatları, sorunları, sorunlarının çözümleri için duyarlı davranışlar içindedir.

*Öğreticilerin yaşam boyu öğrenmenin anlamı ve önemine ilişkin kavram yanlışları olmasa da bazı seçeneklerin öne çıktığı görülmüştür. Öğreticiler yaşam boyu öğrenme kavramını büyük oranda yaşla ilişkilendirmişlerdir.

*Bireysel gelişim için, yaşam boyu öğrenme önemli olarak nitelendirilirken, bilgiye ulaşma yollarını bilme, öğrenmekten keyif alma ve etkili iletişim kurmanın önemli olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Beldeevlerinin Eskişehir'deki yetişkin eğitimine getirdiği katkı büyüktür. Yetişkin eğitimi için uygulanabilecek alanların çok geniş olması her alan için uzman kişilerin görevlendirilmesini gerektirmektedir. Beldeevleri öğretici sorununu diğer kurumların ve kendi kadrosunun deneyimli ya da konu uzmanlarının gönüllü destekleriyle çözmeye çalışmaktadır. Halk eğitimi anlamında, ustalık belgesi olanların eğitim düzeyi ne olursa olsun bu bilgilerini başka kişilere aktarmaları kuşkusuz önemlidir. Ancak yetişkin eğitiminin özelliklerinin, öğretmenlerce bilinmesi kursların başarısını da etkileyecektir. Özellikle gönüllü öğretmenler için böyle bir formasyon kontrolü yapılması bu açıdan önemlidir.

Not : Bu çalışma 14-15 Nisan 2017 tarihlerinde düzenlenen 2nd World Congress on Lifelong Education-WCLE'de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Ayhan, S. (1988). Halk Eğitiminde Katılma: Ankara'daki Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılanların Demografik Özellikleri, Katılmalarını Gündüleyen Etmenler ve Programa İlişkin Görüşleri. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.

Bülbül, S. (1987). Halk Eğitimcilerinin Yetiştirilmesinde Üniversitelerin Yeri ve Önemi. H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 2 Ankara.

Demirel, M. ve Yağcı, E. (2012). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam boyu Öğrenmeye İlişkin Algıları" Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 1, 10-11.

Duman, A. (2000). Yetişkinler Eğitimi (1. Basım) Ankara, Ütopya Yayınları.

Harden RM, Crosby JR. (2000). The Good Teacher is more than a Lecturer the twelve roles of the teacher. 2000 AMEE Education Guide No 20.

Kurt, İ. (2000). Yetişkin Eğitimi, Ankara, Nobel Yayınları.

Okçabol, R. (1994). Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi). İstanbul, Der Yayınları.

Özdemir, S. T. (2003). Tıp Eğitimi ve Yetişkin Öğrenmesi. Uludađ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 05.02.2017 tarihinde http://utf.dergisi.org/pdf/pdf_UTF_214.pdf adresinden alınmıştır.

Titmus, C.,Buttedahl, P., Ironside, D. ve Lengrand, P. (1985). Yetişkin Eğitimi Terimleri. Çeviren: F.Oğuzkan. Ankara, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları.